

Protestant Theological University

Het Lam

van 't Slot, E.

Published in:
Confessioneel credo

Published: 01/01/2022

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
van 't Slot, E. (2022). Het Lam. *Confessioneel credo*, 134(3), 14-15.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons). You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

This publication might have been made available through the PThU Research Portal under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the PThU website: <https://www.pthu.nl/over-pthu/bibliotheek-pthu/diensten/article-25fa-taverne-amendement-end-user-agreement.pdf>

Takedown policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will investigate your claim and remove access to the work if necessary: bibliotheek@pthu.nl.

Downloaded from the PThU Research Portal (Pure): <https://pure.pthu.nl>.

HET LAM

“Zie het Lam van God,” zegt Johannes de Doper als hij Jezus ziet. “Ik zag een lam dat eruitzag als een lam dat geslacht was,” schrijft Johannes de oudste in Openbaring. Het roept beelden op van offerdieren in de tempel. Een lange Bijbelse traditie. Maar wat moeten wij er anno 2022 nog mee? Staat het beeld van Jezus als offerdier niet heel ver van ons af? En al helemaal ver af van de mensen die niet met de taal van de Bijbel vertrouwd zijn?

Misschien is de vraag “wat kunnen wij daar nog mee?” niet de beste vraag. Je kunt belangrijke zaken niet zomaar aan de kant schuiven onder het mom dat het ongemakkelijk, ouderwets of achterhaald zou zijn. Maar het andere uiterste is dat je voor de vragen wegloopt, en zonder nadenken herhaalt wat je altijd hebt gehoord. Als ik in 2022, zittend achter mijn Zwolse bureau, Jezus een lam noem, dan klinkt dat uit mijn mond heel anders dan wanneer een schaapherder uit het Midden Oosten Jezus een lam noemt. Begrijp ik nog wel wat ik zeg, als ik de woorden nazeg die de traditie me leert? Daarom is het belangrijk dat er theologen zijn en theologiestudenten, die leren na te denken over de vraag hoe we kunnen begrijpen, kunnen uitleggen, wat het geloof ons voorzegt.

CONFESSIONEEL

De bereidheid om de Bijbel na te spreken, te belijden wat de Bijbel belijdt, en daarbij tegelijkertijd te zoeken naar nieuwe woorden zodat je het als nieuw gaat begrijpen – dat is wat ik onder confessionele theologie zou verstaan. De theoloog probeert woorden te vinden om ook vandaag, en elke dag opnieuw, uit te kunnen drukken hoe, op welke manier, dat wat we belijden waar is. Zo blijft ‘belijden’ een actief en spannend werkwoord.

Een inspirerend voorbeeld waarin dit verder wordt doordacht vind ik het boek *Fides quaerens intellectum*, ‘Geloof op zoek naar inzicht’, van Karl Barth, anderhalf jaar geleden verschenen in een Nederlandse vertaling door Wessel ten Boom. Barth vindt de inspiratie voor zijn theologische methode zelf overigens ook weer in de traditie, en wel bij de middeleeuwer Anselmus van Canterbury (1033-1109). Ik geef het hier als literatuurtip, omdat het mij geholpen

heeft deze omschrijving te geven van wat ‘confessionele theologie’ is.

OFFERLAM

Als we over Jezus lezen als het lam dat geofferd wordt, is het dus niet de vraag óf we nog kunnen meevoelen wat de Bijbel over offers zegt, maar hōe we dat opnieuw kunnen begrijpen en belijden. Soms wordt gevraagd, en misschien voelen wel heel veel mensen mee met die vraag, of de terminologie van offeren geen wrede idee veronderstelt van wie God is. Is Hij dan een God die bloed wil zien?

Nu is het ook heel duidelijk dat je in de Bijbel geen simplistische offertheologie aantreft, waarbij je zonden afkoopt met een offer. Alsof je kon zeggen: “Het kost even wat, maar je offert een kostbaar dier en dan is God weer tevreden. Klaar is Kees.” Nee, lees bijvoorbeeld Psalm 50 maar eens: op relatief gemakkelijke afbetalingen zit God echt niet te wachten, dat wordt daar wel heel duidelijk. En toch gebruikt de Bijbel wel voortdurend offerterminologie. Waarom?

Een tekst die mij erg geholpen heeft om dit beter te begrijpen, en om hier belijdend mee om te gaan, komt van de oudtestamenticus Hartmut Gese. Vijfentwintig jaar geleden werd ik als student op die tekst gewezen door een docent in Nottingham – ik ben hem daar nog altijd enorm dankbaar voor (en inmiddels heb ik ook al vrij veel studenten zelf weer op die tekst gewezen). Ik vat heel kort (veel te kort) samen wat ik door die tekst heb geleerd.

JIJ WORDT IK

Waarom waren offers eigenlijk nodig, en hoe konden de mensen daar in Bijbelse tijden ook in meevoelen, mee-belijden? Ik denk eigenlijk dat we dit allemaal wel kunnen begrijpen: dat contact met

God – het enige wat je leven uiteindelijk blijvende waarde kan geven, dat je recht staat voor God – dat contact met de grote heilige God niet vanzelf spreekt. De God bij wie geen smetje of donkere plek kan bestaan, de God van liefde en licht en blijdschap en alleen maar leven – daar kan ik helemaal niet bij in de buurt komen. Dat werd in de tijd van de Bijbel, door het optreden van Mozes en de profeten, ook diep doorvoeld. Mijn wereld, mijn leven is te anders. Als ik zomaar in contact zou komen met de heilige God, wordt dat mijn dood. Want dan kan er niks van mijn zonden en twijfels en onbenulligheden overblijven. Het zijn allemaal dingen die de Bijbel ‘zonde’ noemt – en het is ook zonde. Maar als ik de kloof over zou steken, dan kan alleen overblijven wat heilig is. En dat ben ik niet en dat word ik ook niet.

En nu ging in Bijbelse tijden precies zo iemand als wij vandaag ook nog zijn, met uiteindelijk ongeveer dezelfde verlangens en wensen en levensvragen, naar de tempel. Met een bok of een stier of een lam. En iets waar je gemakkelijk overheen leest, maar wat heel belangrijk was (zie Leviticus 1:4): dan legde zo iemand de rechterhand op de kop van het dier – een diep ontroerende beweging. Een beweging om te onthouden.

Je komt die beweging in de Bijbel vaker tegen. Bijvoorbeeld toen Mozes zijn opvolger Jozua benoemde. Of wanneer de Levieten, de tempeldienaars, werden gewijd. Met die beweging zei je eigenlijk: ‘Wat jij gaat doen, doe je in mijn plaats. Je neemt mijn taak over. Je doet wat ik niet (of niet meer) kan doen.’ En dan gaat het niet alleen maar om een taak – jij gaat doen wat ik moest doen; het gaat om je hele zijn. Jij bent nu wat ik niet kan zijn. Jij wordt ik. Ik identificeer me met jou.

En bij een offer werd het dier daarna geslacht, en zijn bloed werd in aanraking gebracht met het altaar, of op de grote verzoendag zelfs met de ark. Bloed betekende: het leven, en de ziel. Want als het bloed uit iemand wegloopt, dan loopt het leven uit hem weg. Het leven van dat dier werd in contact gebracht met het altaar, met de ark – en dat betekende: met God zelf. Het leven waar ik net nog mijn hand op gelegd heb,

waarvan ik net nog gezegd heb: ik identificeer me ermee – wordt in contact gebracht met God. Ik kan niet anders in contact komen met God dan door de dood heen – en kijk wat er met dit dier gebeurt is! Het heeft mijn leven – aan God gewijd. De kloof overbrugd.

Wil God nu bloed zien? Is dat de betekenis van offeren? Nee – de betekenis van het offer is dat God wil dat ons leven aan Hem gewijd wordt. Dat het betekenis en zin krijgt. Maar dat gaat alleen maar door de diepte van het offer heen. Door je hand te leggen op de kop van een dier dat moet sterven.

GELOVEN

En dat is ook de reden waarom Jezus zijn bloed, zijn leven, uitgegoten heeft. Voor eens en voor altijd. Jezus is God zelf die zegt: het moet goed komen tussen jou en Mij. Daar heb Ik alles voor over.

Bij een gewoon lam, of een stier of een bok, kun je nog zeggen: “Dat is allemaal zo gewoon, zo alledaags, eigenlijk nog helemaal iets van onze wereld, moet dat mij nou in contact brengen met God? Moet dat mijn leven aan God wijden?” Maar dat kun je nu niet meer zeggen. Nu komt het initiatief helemaal en overduidelijk van Gods kant. Hij heeft er alles voor over. En Hij doet het namens ons. Hij neemt – wat een offerdier natuurlijk nooit echt kan doen – alles van ons over.

En nu is alles wat wij hoeven te doen: geloven. Geloven is net zoiets als je hand op de kop van zo’n stier of bok leggen. Het is zeggen: jij komt in mijn plaats. Geloven is: je hand als het ware op het hoofd van Jezus leggen. Zeggen: ik identificeer, vereenzelvig me met U. Wat U doet, daar kan ik me helemaal in vinden – al had ik het nooit ofte nimmer kunnen volbrengen. Het is helemaal, wat ik had moeten doen.

Ineens staat de Bijbel helemaal niet zo ver meer van me af!

prof. dr. Edward van 't Slot

Literatuur:

K. Barth, *Fides quaerens intellectum*, Soest 2020

H. Gese, 'Die Sühne', in: *Zur biblischen Theologie*, Tübingen 19893

U kunt het werk van auteur prof. Van 't Slot in Groningen altijd steunen via een gift, of bijvoorbeeld via een collecte. Het rekeningnr. van het Leerstoelenfonds te Breukelen is NL23 INGB 0006 5979 34.

Inhoudsopgave

01 opening - Tekenen der tijden	ds. Hans van Dalen
02 hoofdartikel - Sensatie of seksisme?	ds. Dirk van Duijvenbode
03 meditatie - De goede strijd gestreden	ds. Aart Rietveld
04 cultuur - Kijk niet omhoog!	ds. Robert-Jan van Amstel
06 varia - Alleen – zonder vader	ds. Roberto Buijs
07 theologie - Het volk van God	dr. Wim de Ruyter
08 vertel het maar - Jezus maakt het verschil	ds. Dick Westerneng
09 wereldwijd - Wereldwijd Protestant	ds. Hans van Dalen
10 varia - Geloven tegen beter weten in	Eep Talstra
12 kerk - Kom verder! (1)	dr. Jan Dirk Wassenaar
13 korte berichten	
14 bijzondere post - Het Lam	prof. dr. Edward van 't Slot
15 colofon	

COLOFON

REDACTIE

Het bestuur van de Stichting tot Verspreiding van de Confessionele Beginselen is verantwoordelijk voor het verschijnen van het blad Confessioneel-Credo. Voorzitter van de stichting is dr. Jan Dirk Wassenaar.

Het algemene e-mailadres voor het aanleveren van kopij is: redactieconfessioneel@gmail.com of dirkvanduijvenbode1965@gmail.com

HOOFDREDACTEUR

ds. Wim Scheltens

EINDREDACTEUR

ds. Dirk van Duijvenbode
Koning Willem III weg 16 C
3151 HJ Hoek van Holland
Tel. 06 20628184

DEELREDACTIES

Wereldwijd:

ds. Hans van Dalen

Geloof:

ds. Arien Treuren

Theologie:

dr. Wim de Bruin

Vertel het maar:

ds. Dick Westerneng

Kerk:

dr. Jan Dirk Wassenaar

Samenleving:

dr. Jacques Schenderling

Gemeentewerk:

ds. Roberto Buijs

Cultuur:

ds. Annelieke Warnar en
ds. Robert-Jan van Amstel

Studentenbijdrage:

Mart Jan Luteyn

Themanummers:

ds. Robert-Jan van Amstel,
ds. Diemer de Jong, dr. Peter Verbaan,
ds. Dick Westerneng, ds. Wim Scheltens

Varia, persberichten en eindredactie:

ds. Dirk van Duijvenbode

Vaste medewerkers:

dr. Wim de Bruin, drs. Fred Cupido
dr. Wim de Ruyter, dr. Peter Verbaan

UITGEVER, ABONNEMENTEN

EN BEZORGING

BDUvakmedia

Postbus 67
3770 AB Barneveld
tel. 0342-494911 – fax 0432-494299
abonneeservice@bdu.nl

Opgave advertenties:

Roel Abraham, tel. 06-54274244
e-mail: r.abraham@bdu.nl

Kosten abonnement bij vooruitbetaling:

Jaarabonnement	€ 75,20
Halfjaarabonnement	€ 42,75
Kwartaalabonnement	€ 26,40
Buitenland, jaarabonnement	€ 119,90
Jaarabonnement student	€ 41,00

Opzeggingen:

Het abonnement wordt na de overeengekomen periode automatisch verlengd. Na deze abonnementsperiode is het abonnement per maand opzegbaar.

Deze uitgave is beschikbaar in gesproken vorm op daisy cd-rom voor mensen met een leesbeperking:

CBB, Ermelo, tel. 0341 565 477,
klantenservice@cbb.nl